

Ecourile săptămânei

Stirile telegrafice sosite în ultimele zile de pe câmpul războiului franco-german au pus pe gânduri pe filofrancezi.

Se vede că, printr-o tactică greșită, francezii și-au îngrămadit grosul forțelor pe frontul sudic, lăsând fără o apărare destul de eficace granița lor dinspre Belgia.

Francezii conta, poate, pe respectarea neutralității Belgiei de către Germanii. Această neutralitate a fost, însă, violată. Armatele germane au ocupat Belgia în câteva zile și au intrat în Franța prin punctele slabe, ajungând la Compiègne, adică la o distanță de câțiva zeci de kilometri de Paris. După toate probabilitățile, germanii urmăresc scopul de a izola Parisul și a întrerupe comunicația între Capitală și trupele franceze din Lorena. Este evident că se va da o luptă teribilă în împrejurimile Parisului. Cine va birui? Aceasta nu o poate prevedea nimeni. Sentimentul public dela noi e doritor ca izbânda să fie a francezilor. De ce? Fiind că provocatorii războiului au fost germanii; pentru că germanii au nimicit o țară pacifică cum e Belgia și au distrus din temelie un centru de cultură: Louvain; în fine, pentru că germanii sunt aliații Austro-Ungarilor. De altă parte, poporul românesc are și legături de sânge și sufletești cu Franța, dela cultura căreia s'au adapat atâtea generații de tineri români.

Pe frontul Oriental părea a învinge rusii, atât pe germani cât și pe austriaci. Ultimele telegrame vorbesc de înfrângeri suferite de ruși. Aceste telegrame trebuie însă primite cu rezervă, deoarece provin din surse germane.

Oricum, soarta războiului e de parie de a fi cunoscută. Se vor căsa încă mult, valori de sânge, înainte de a se ști dacă Kaiserul și-a putut sau nu satisface ambiția de a deveni stăpânul Europei.

Un alt punct care produce turburări, este atitudinea mai mult decât echivocă a Turciei. Taalat Bey umblă după combinații politice și înclină spre un război cu Grecia și Rusia, bizuindu-se pe concursul Germaniei.

Se vede că partidul june turc, cantă să profite de marea încercătură în care se sbate Europa, spre a reintra în posesia teritoriilor pierdute în războiul balcanic și intrate în stăpânirea grecilor. Ei visează, în primul rând, să redobândească Salonicul și Corallă.

Păreră generală e că Turcia, aventurându-se în acest război, riscă să fie cu totul ștearsă de pe harta Europei.

La noi, deși spiritele extrem de agitate, domnesc cel mai perfect acord în ce privește atitudinea Românei.

Toate partidele politice sunt unanime în respectarea deciziei Consiliului de Coroană.

Liga Culturală, la rândul ei, publică o circulară, adresată secțiilor ei, prin care îndeamnă pe toți românii să fie strânsi uniți în jurul Trombului.

Acordul acesta perfect între români, în vremurile acestea extreme de grele, e tot ce poate fi mai îmbucurător.

În această comunitate de simțăminte, conștiință de solidaritatea momentului și de forțele ei, România așteaptă cu încredere desfășurarea evenimentelor.

SURZI

de IOAN DRAGU

Departe de satul în care-și avea bordeiul, în marginea șoselei, într'un loc singuratec, mărginit în dreapta și în stânga de păduri bătrâne, un om pălăz vreo sută de oi al căror stăpân era.

Omul era surd. După foamea care îl cuprindea, el simțea că ceasul cinea sunase de mult, și din când în când, injura cu mai multă energie pe nevastă-sa care nu-i aducea încă de mâncare.

Dacă n'ar fi avut oile cu el, ar fi pornit în goană până în sat.

De aceeași parte a șoselei, la vreo cincizeci de metri mai la vale, o femeie bătrână tăia iarba pentru vaca ei. Baba era copleșită de ani și de greutatea unei faime neplăcute. Toți fugeau de ea ca de o vrăjitoare și ca de o hoată. Deși cunoștea amănuntele acestora, omul nostru, îmboldit de foame, nu șovăi și se duse spre ea.

— N'ai vrea cumva, îi zise el, să arunci o privire asupra oilor mele, până când mă duc să mănânc? La reîntoarcere, o să vedem. Am să te răsplătesc în așa mod încât ai să îți, nădăjduesc, răsplătit.

Dar bătrâna era și ea surdă. De aceea răspunde înțepată:

— Ce mai vrei? Iarba e pentru toată lumea, și cine îți dă voie să mă oprești s'o tai? Anzi iarba! Adică să-mi las eu vaca să moară de foame ca să aiibă oile tale cum să crape de prea multă mâncare! În ce vremuri mai trăim, Doamne! Lasă-mă în pace. Du-te năibii!

Ciobanul luă gestul cu care bătrâna întovărăși vorbele ei, drept un consimțământ. Fără să zică o vorbă, se întoarse și porni repede spre casă. Zăpăceala nevestii i se părea de neiertat și nerăbdarea de a o pedepsi îi grăbea pașii.

Dar scena care îl aștepta îi schimbă mânia în milă. Nevasta lui care mâncase ciuperci otrăvitoare, se zbătea pe pardoseală, chinată de moarte. Omul nostru o ridică și după câteva îngrijiri pricepute izbuti să neutralizeze efectele otrăvii. Își grăbi dar masa și se reîntoarse iute la locul unde-și lăsase oile.

Oricât de repede ar fi făcut toate astea, totuși lipsa lui durase mai bine de un ceas. Mergea îngrijat gândindu-se la faima urată a vrăjitoarei care rămăsese să-i păzească turma. Cum ajunse la locul de unde plecase, aruncă o privire bănuitoare spre babă și cercetă dacă nu cumva îi lipsește vreo oaie. Dar cum erau toate la număr, el rămase încântat.

Ce însămnă și bănuiala! gândi el. Uite o femeie bătrână căreia satul vrea să-i arunce în spinare toate hoțiile și care e de bună seamă o femeie foarte cum se cade. Merită să o despăgubesc de nedreptatea pe care i-o face răutatea bănuitorilor și celor răi de gură. Și apoi, dacă e cumva prietenă cu diavolul, poate că dărnicia mea o s'o facă să mă cruțe de rele...

Ochiul lui ținti o oaie mare și grasă care n'avea alt defect decât acela, că era șchiopă. Înfrumusețea asta nu e strică însă. Omul o luă în brațe, se duse la bătrână, îi puse animalul la picioare și zise, arătându-i cu amănunțime mâinile:

— Uite, și-o dau ca răsplăt pentru că ai fost așa de bună. Primește-o te rog, e dar.

Bătrâna se întrepesi pe loc ca un coșciug minime. Aruncându-și ochii asupra oazii și observând că e șchiopă, răspunde repede:

— Sfințe Doamne, potim și asta! Dar nici nu m'am mișcat din loc că ai să îmi dai de aici! Cum îndrăznești să mă învinovățești că m'am reperșit asupra oazii și că n'am avut altceva mai bun de făcut decât să-I rup laba? Se vede că ești nebun! Nici nu mă așteptam la asta; ce să mai cred, Doamne!

— Lăna e bună, subțire și mătă-

soasă, adăogă ciobanul; carnea e nu se poate mai bună. Dacă însă nu-ți place s'o mănânci, poți s'o vinzi cu douăzeci și cinci de lei.

— Nu înțelegi, omule, strigă babă infuriată, că nici nu m'ama mișcat din loc; necum să-ți stric oile. Ești un mincinos, un hoț și un păgân! Du-te de aici! Fugi mai iute, ori îți scot ochii cu unghiile!

Era amenințătoare. În una din mâinile strângea covulsiv o seceră, iar cu cealaltă își arăta unghiile nespuse de lungi și de ascuțite.

Mirat la început, apoi speriat, omul se deta înapoi și ridică instinctiv bastonul. Gestul acesta de apărare fu de ajuns ca să infurie de tot pe babă, care începu să-l injure în toate feburile și se prefăcu că vrea să-l scoată ochii. Și cum ciobanul se simțea cuprins de o mânie crescândă care gonea răbdarea, seceră și bățul se pregăteau să se întâlnească!

În aceeași clipă, un călăreț, mănându-și calul cu picioarele și cu pumnii, venea în goană spre ei.

Cel doi certăreți îl zăriră. Uitând să se mai bată, ei se așezară de-a curmezișul drumului și siliră pe călăreț să se oprească. În timp ce bătrâna apuca frâul din dreapta, ciobanul îl apucă din stânga și, adresându-se călărețului, zise foarte politicos:

— Te rog, domnule călăreț, fii bun și fă-te judecător între mine și femeia asta. Ea mi-a făcut un mic serviciu; eu m'am grăbit să-i recunosc oferindu-i o oaie. Ei bine, nu numai că m'a refuzat, dar m'a mai și amenințat că are să-mi scoată ochii cu seceră.

Baba strigă la rândul ei:

— Nu-l asculta! minte! Ce sunt eu de viață decât i-a rămas oaia șchioapă. N'avea nebunul, decât să în seama la turmă. Cât timp a lipsit el, eu n'am făcut altceva decât să tai iarba, de parte de oile lui...

Dia nenorocire, nu nimeriseră bine. Călărețul era tot așa de tare de ureche ca și el. Fața lui palidă dovedea o îngrijorare și o teamă puțin obișnuite.

— Da, mărturisesc, zise el cu glasul tremurând, calul nu e al meu. Dar să nu credeți că-s hoț. Eram grăbit de tot; am întâlnit un cal în drum, fără stăpân, și l'am încălecat ca s'ajung mai iute. Acesta e adevărul. Dacă e al vostru luați-l și lăsați-mă să trec, căci vă jur că n'am o clipă de pierdut...

Bătrâna surdă înțelese că drumetul e de partea ciobanului, iar acesta crezu că noul venit e de partea bătrânii. Începură dar să se injure din nou și să se amenințe cu furie, muștrând pe cel pe care-l luaseră ca arbitru că e nedrept și neciustit. Călărețul, la rândul lui, presupuse că cei doi furioși îl certau și că-i arătau pumnul din pricina calului pe care-l furase. Și-și amestecă glasul în concertul de muștrări și de injurături...

În clipa aceea zăriră câteși trei un bătrân care mergea pe marginea șoselei, cu capul plecat în jos, trecând pe lângă ei fără să-l vadă. Un om așa de bătrân și de serios intruni în ochii lor toate condițiile unui bun judecător. Alergară la el și-l rugară să le acorde o clipă de ascultare. Fiecare din ei își spuse plângerea și îl invită, în vâlmășagul de vorbe care pornea în același timp din trei guri de oameni neajunși, să-i spue cine are dreptate din toți.

Lucru se mai auzit. Bătrânul era și mai surd ca ei. De aceea le răspunde:

— Da, da, vă înțeleg. V'a trimes nevastă-mea, nu e așa? Vreți să mă convingeți să mă întorc la ea acasă. Nu mai încercați zadarnic. Sunt hotărât. Prea m'a pedepsit cerul crud din clipa când mi-am părăsit viața pașnică, ca să mă însor. Nu cunoașteți pe nevastă-mea, E Satan în persoană. Xantipa ar fi părut un inger

pe lângă ea. Nu mai pot trăi lângă o astfel de femeie. M'a făcut să făptuiesc atâtea păcate în cât nici două sute de ani de sfințenie nu ar fi de ajuns ca să-mi isprăvească ispășirea.

Mă duc la Ierusalim în bagialăc. Am să mă ascund apoi în pustiu și am să încerc să capăt prin post și rugăciuni iertarea dumnezeiască. Du pă aceea am să cutrec lumea pe jos, cu desaga în spinare și am să-mi cerșesc pâinea. Ori cât va fi suferința de mare n'ar face cât chinul de a o mai vedea în ochi pe nevastă-mea...

Vorbele bătrânului nu împiedecară pe ceilalți să vorbească. Li se părea că bătrânul se codește și n'are curajul să-și spue părerea. Unul îl îndemna să isprăvească odată, altul îl învinuia de slăbiciune; bătrâna îi zicea că e umblă în lună iar el se ruga de toți să-l lase în pace. Un veac de ar mai fi ținut cearta, nu i-ar fi putut împăca.

În vreme ce zberău cu toții fără a se putea înțelege, călărețul văzu în depărtare niște oameni cari veneau cu pașii mari. Sub influența unei conștiințe tulburate i se păru că vede jandarmii, sări repede de pe cal și o luă la fugă. Alte motive, îl făcură pe cioban să se depărteze și el; turma îi plecase peste câmp și trebuia să pornească repede după ea ca s'o ajungă.

Întâmplările zilei îl întristară. Bies temă în gând arbitrii și plânse pe ruinele unei dreptăți care se sfârșise pe pământ. Bătrâna, necăjită, se întoarse la grămadă ei de iarba, lângă care păștea pașnică oaia șchioapă. Baba puse mâna pe ea. Îi trecu o frânghie pe după gât, și ea să se răzbune de acuzarea nedreaptă pe care o sorocotea că i-a adus-o ciobanul. Luă oaia cu ea acasă.

Cât despre bătrân, își urmă drumul până în satul vecin unde se opri ca să petreacă noaptea. Odihna și somnul îi potoliră mult neazul contra nevestii. Și când rudele și prietenii veniră să-l caute, el se hotărî să se reîntoarcă acasă, în speranța poate naivă, că de data asta nevasta va fi potolită și supusă.

A murit un cerșetor

de NICOLAE PREDESCU

Nu știu să fie cineva din noi să nu fi dat, la un colț din ulițele Bucureștiului de acum zece ani, peste rugul acesta bătrân. Aproape o generație s'a strecurat prin fața lui, și mulți trecând s'au oprit să-i pună în mână un gologan. Cel înspăimântat de grabă i l'au aruncat din fugă pe trotuar. Atunci mâna lui cu înțeleala unei greble de crupier, se lungea să cuprindă pomana, iar degetele murdare și lungi tremurau până s'o apuce. Drept mulțumire scotea mormăit ce semăna cu mârșala unui câine ce-și apără de năvala unor tovarăși osul aruncat de stăpân o'i găsit prin gunoi.

În zile de Duminică sau în sărbătorii se așeza la ușa vreunei biserică, și cu brațul întins, cu mâna îndoită, scotând veșnicul lui mormăit, aștepta să-i pice ceva, până ce paracliserul alerga să-l ia la goasă convins că banul „cuvinit" lui cade în mâna cerșetorului...

De te așezai cu el de vorbă povestea de 77, de o frântură de obuz ce-l zdrălise piciorul, în urmă o zăcere în spital la Turnu-Măgurele.

— Și când mi-ai dat drumul, mi-ai dat un picior de lemn, dar n'aveam nici cinci parole în buzunar.

Desfăcea apoi haina moacă și ruptă și-și arăta pe cămășa neagră, agățată. „Trecerea Dunării" și „Vir-vreme. „Trecerea Dunării" și „Vir-tutea Militară". Abia apucată să te uiți, căci încheia repede haina, cu un fel de frică și uitându-se temăter împrejur.

Câte odată, sătul de multă ședere

ori lăruit de vreun gardist, o lua razna pe străzi necunoscute, tărându-se cu greu, și hociindu-și suferința într-o melodie bizară ca un cântec de cucuvea în singurătatea unor ruine. Fără să vrea deschidea o ușă sau mai degrabă o fereastră și-i arunca un gologan: să plece odată, să nu-l mai auzi cobînd... El se apleca, trăgea banul cu aceeași îndemănare de erupier și depărtându-se, ceul cântecului său rămănea ca fiorul unui ulet de lup înflăcăzînt.

Și când colinda înecajuns, obosit cădea într-o stradă la nemereală și, stînd răbdător în așteptarea marelui, îi țâșnea din ochi privirea reserată și umedă a boilor muncii din greu.

Căpăta în unele zile mult, dar atunci îi venea poftă de rachiu. Intra într-o cărciumă, și când eșa abia se mai ținea pe singurul lui picior zdra-văn. Și fiindcă înjura, scuipa, uda zidurile caselor, urla, plîngea și umbra cu haina deschisă arătându-și decorațiile, îl duceau gardiștii la poliție escortat de o droaie de copii și hainanale.

Pe copii îi ura grozav și când se găsea câte unul să-l necăjească, toată furia mizeriei se deștepta în el. Murgînd ca un taur și blestărînd, se ridica și o ploaie de pietre zbura asupra micului dușman. Toamna când auzea pașii grai ai unui gardist și când îi simțea pumnii, și mai grai, lăfându-și în spinaie ca într-o tobă, se petolea.

Înăci cu copii se războia, de gardiști, din potrivă, avea o frică nemai pomenită. Când vreunul îl striga printre scrîșniri de dinți și înjurături, să se scula, să plece, să nu-l mai vadă, se ridica ca fulgerat de curentii electrici. Și când pornea în lungul trotuarelor, îi s'auzeau pașii hărjînd pe pietre, ca o rîndea pe un lemn cu noduri.

Și străbătînd uliți și iarăși uliți, căuta undeva un maidan împădurit de buruienți, o ladă de gunoi, un zid de casă desnică și pustie și se culărea acolo să doarmă somnul câinelui fără stăpîn.

Dar odată, într-o iarnă amarnică, pe un ger de crăpău pietrele, a fost găsit moart. A fost găsit întins pe lespezile roci din gangul unei case calde...

Într-o noaptea, stăpînii casii, bogat, tuncu și foarte sătut, nu se culcaseră căci mai era și Crăciunul, iar pe o masă albă strălucă un brad verde împodobit cu jucării frumoase pentru copii lor, trei copii blonzi și drăgălași ca niște îngeri. Și când a văzut stăpînul că în gangul casii lui curate a crăpat un cerșetor murdar, s'a necăjit tare și a pus slugile să spele cu apă fierbinte și să stropescă cu acid fenic pietrele pe care și-a dat sufletul milogul — și nu și-a petolit alnanul de cît când a tras două palme vardistului care n'a luat seama cînd a intrat să-și facă culcușul acolo un derbedeu de pe drumuri.

Suveranii Statelor neutre în războiul european

Rîndul de sus: Regele Kabon al Norvegiei; Alfons al Spaniei; Gustav al Suediei.
Rîndul de mijloc: Ferdinand al Bulgariei; Emanuel al Italiei; Carol I al României.
Rîndul de jos: Constantin al Greciei; Mehmet al Turciei; Wilhelmina a Olandei.

Se 'ntinde inserarea

*Se 'ntinde peste câmpuri inserarea,
Din ceruri ca o mîntă se coboară,
In neguri se topește toată zarea
Și un sfînt fior prin sălcii se strecoasă.*

*Salcîmii înșirați pe lângă casă
Înaltă singuraticii triste ramuri,
Parcă vrăjii de-o mîndă ce-i apasă
Își plencă fremătînd frunzișu 'n geamuri.*

*In aer e mîreazmă de verbînă
Și floarea albastră 'nceal mișcînd patirul
Șoptește'n straturi vestea că 'n grădină
Sosit-a tainic zămbitor zefirul.*

*Printre arini privește albă luna,
Iscorul ce străluce 'n frîmîntare
Și eu pornesc pe mal....cu 'ntotdeauna
Mînată de-o dorință arzătoare.*

*Un gîndul nebun și drag îmi vine 'n mîntă
Și retrăiesc viață de altădată
Îmi opresc pașii 'n locuri dragi și sfinte
Și parc'ășept ceva înfrigurată.....*

*Tăcerea prinde valea pînă 'n zare
Și tîmplele mi se bat înfierbîntate
Un glas tremurător, ca o chemare
Arcadele de sălcii lui străbate.*

*In ochi-mi triste visirile s'adună.
Ași vrea din nou s'ascult cântul iubirii
Indușoasă cal cu drag la lună —
Dar simt cum moare vocea amintirii.*

MARIA G. HINA

RAZBOIUL

— Insemnările unui sublocotenent —
de L. REBREANU

Sublocotenentul e grav rănit într-un spital din Transilvania. E român. A trebuit să lupte împotriva sârbilor. Și-a însemnat, pe apucate, clipele petrecute în fața dușmanului, într-un caet cu scoarța neagră. Reporterul unui ziar, vizitînd spitalul înșesat de răniți, a vorbit cu ofițerul care i-a dat voie să publice cuprinsul carnetului. Mi se pare că sunt interesante însemnările sublocotenentului. Mai cu seamă în vremurile acestea pline de înfrigurări războinice...

Lușoj, 28 Iulie. — Aici am să-mi însemnez tot ce voi vedea și ce mi se va întîmpla în război... Tocmai mă pregăteam să plec la Sibiu. Îmi făceam geamantanul. Toc, toc! în ușă, față un soldat cu un plic portocaliu. Mobilizăm. E ordinul de chemare. Îmi dă să iscălesc și să adaug ora și minutele, fiindcă în 24 de ceasuri trebuie să fiu la Timișoara, la regiment. De-acum noroc bun!

Timișoara, 6 August. — Azi am avut o inspecție mare. Domnul general comandant al corpului de armată. Fără să știe că eu sunt aici. Se zice că măine vine o divizie batalionare. Am presimțirea că unul va fi batalionul meu. Sint ghinionist. Baremî de-am ști unde mergem!

In tren, 7 August. — Aseară am primit ordinul de plecare. In zori am părăsit cazarma. Am stat în gară până la nouă. Ne duce la Sârbii. Prin gară lumea fîlfăie batiste și umbrele. Toți ne urează izbîndă. Femeile plîng.

... 8 August. — Azi dimineață am sosit. Un sat croat. Eu cu plutonul meu plecăm mai departe, pe jos. Sintem escorta trenului. Soarele arde grozav. O să ne prăpădească zăpada.

... 9 August. — Sintem într-un cătun ciudat. Așteptăm tunurile. Nam mai văzut sat ca ăsta. E atît de lung parcă n'ar avea sfîrșit. Facem gardă la biserică fiindcă e satul sârbesc și se zice că sint multe elemente suspecte. Căpitanul a și prins vreo șase țărani care o să fie împușcați. Asa-i ordinul de la divizie.

... 11 August. — Ne plictisim. Acuma însă ne-a trecut plictisimul. Am făcut treizeci de kilometri pe o căldură îngrozitoare. Se aude că ai noștri au trecut Sava și că la Sabatz e o luptă mare... Pe seară iar porțim peste o mirișă. Ne scase din sat fiindcă era vorba să se întoarcă cei de la Sabatz ca să se odihnească, dar n'au venit. Soldații sînt „Destemperate Române” și glumesc năpădindu-și la manevre.

... 17 August. — Ne-am întors în sat și am așteptat pînă azi noapte, cînd a venit ordinul să venim aci la mars forțat și să așteptăm noui ordine. Am sosit la nouă dimineața și ne-am culcat. Am dormit câteva ceasuri. Acum așteptăm. Se aude bulăitul tunurilor.

Dincolo de Sabatz, 18 August in zori. — Stați culcați, afară din oraș, într-o livadă mlăștinoasă. Doi părăi grohăie la câți-va pași... Aseară la opt au sunat alarma și a trebuit să las pe masă friptura și sticluta cu vin negru. La nouă ne-a oprit în mijlocul câmpului, ne-a împărțit cartuze și ne-a oprit să fumăm. Mergem pe două drumuri. Ne oprim mereu din pricina cailor artileriei. Sintem vreo trei mîi, poate mai mulți. La miezul nopții am ajuns în Klenak. Se auzea foc de pușcă. De-aici nu erau decît zece kilometri pînă la Sava și nief un sat. Tunurile au fost trimise înainte, iar noi am dormit vreo un sfert de ceas. Drumul merge la vale. Pretulîndenii tunurilor și gherete de grăniceri. Mi se strînsese inima deabinelea, nu mai e decît un kilometru pînă la Sava unde e podul de pontone

Din zece în zece pași câte o sentinelă. La 2 ore și 43 minute neaptea am pus piciorul pe pod. Pe cellalt țărâm înmega o clădire uriașă, pe urmă fabrica de cărămizi ciuruită de granate. Și un miros de praf de pușcă, imbatător. Pe ulițe nici tipenie de om, numai mobile sfărâmate și sentinele care dormeau în picioare cu arma la braț. Intinerie beznă: colonelul ne conducea... Am eșit din oras, aci, în livadă... Acum răsare soarele. Stăm culcați în linie de trăgători cu arma în mână. Noi simțim în aripa stângă, aproape de șosea. Maiorul a chemat pe comandantul de plutoane și ne-a arătat: De-acolo vine dușmanul! Dincolo de livadă e o porumbiște, iar mai departe începe pădurea. Locotenentul Crihan privește mereu cu ochiul. Nu se vede nimic.

48. orele 6 și 40 minute, dimineața. Un șrapnel trece peste capetele noastre spre pedul de pantoane. Cei din față! Ai noștri stau...

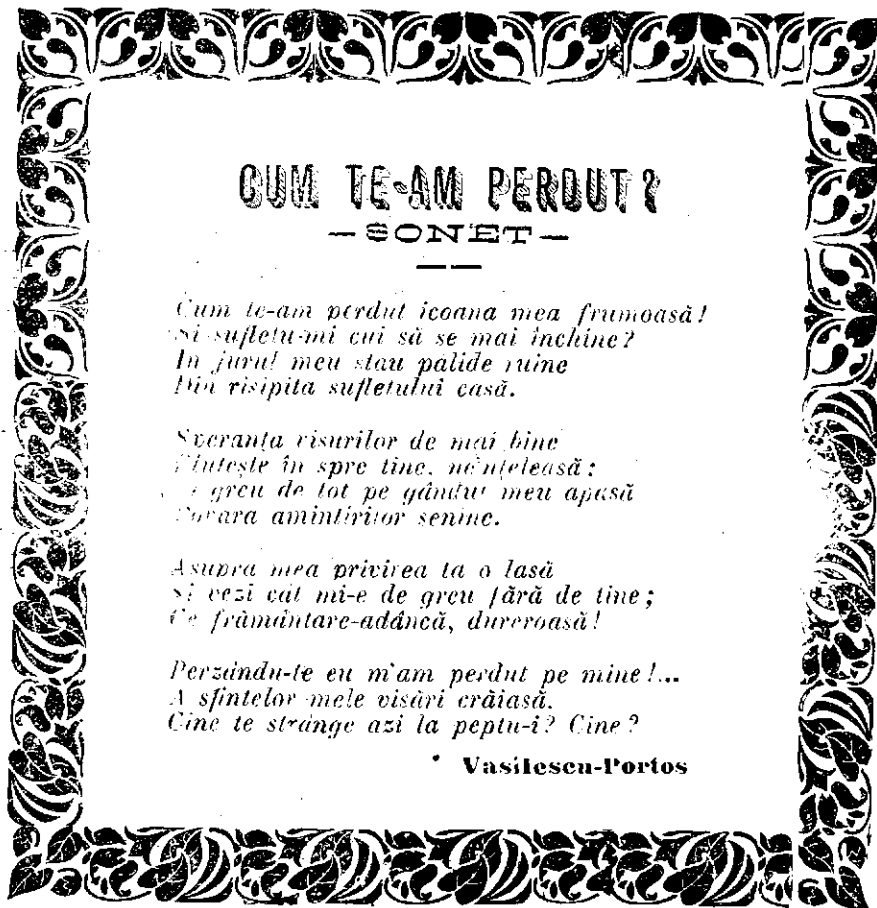
15.000, 15 August, după Șabat, la Ambulanță după arizii. — Zac și scriu... Urmează... Când a fișit șrapnelul sârbesc, locotenentul a strigat: Bă! Bă! de-acu începe hora! Dușmanul e la 1500 metri. Dar nu era unde-l așteptam noi, în față. Focul venea din dreapta, dinspre pădure. Din trei în trei minute câte un buciut de tun.

Ai oștri ai răspuns tot cu tunurile. Pe urmă tăcere. Poate să fi fost șase și jumătate când am plecat în linie de trăgători spre porumbiște. Capitănel dădu ordinul: „Ploionul al doilea și al treilea înainte!” Mergem puțin la deal. Până la marginea porumbiștei ne-am țirît pe burta, nici n-am băgat de seamă. Amândouă plutoanele mergeau. Locotenentul a țigă mereu înainte și se întorcea înapoi.

Întăram în porumbiște, cu arma în mână, dar n-aveam voie să tragem ca nu cumva să ne vadă de la marginea pădurii. Prin porumbiște o salvă de gloanțe. În jurul nostru deabia câteva gloanțe au trecut. Ciudat mă stărie gloanțele. Am mers așa vreo jumătate de ceas. Cu mare băgare de seamă. Când am ajuns la marginea porumbiștei ne-am pomenit cu o salvă groaznică de gloanțe. Trei deodată au căzut grămadă. Porumbiștea toată era plină cu de-al noștri. Auzeam mereu: Înainte! Înainte! Am făcut și eu semn cu sabia spre pădure. Intre porumbiște și pădure e o livadă de vreo șase sute de metri. Am început să aiergăm. Cum am năvălit din porumbiște, era cât pacii să cad. Mă împiedecaser de cadavrul unui sârb mort mai de mult, în haine civile. Un miros groaznic. Cu fata în sus, gura căscată, arma frântă alături de șansul. Trebuia să alergăm din răspuneri prin livadă. Foarte mulți flăcăi se vedeau căzând. Unii țipau, alții injurau. Credeam că sârbii sînt înaintea pădurii într-un șanț, dar numai șepcile erau acolo, ei trăgeau cocotăți în copaci. Am început și noi să tragem.

Un locotenent a pus două mitraliere și a deschis focul spre pădure. Vedeam căzând oameni din copaci. Mult. Nu știu câtă vreme a ținut până am trecut livada. Două minute sau un sfert de oră. Ne trânteam jos, țigăeam, iar perneam. Când am ajuns la șanțul, șepcile militare așezate frumos pe grămezile de pământ, iar jos în șanț morți de mult și peste dânsii cad acum mulți de-al noștri.

Un soldat trece ca furtuna pe lângă mine cu baioneta la armă, un glonte îl lovește în genunchi, îi țâsnește sângele. Sar șanțul, dar îl aud văitându-se: Mamă, mamă!... Brancardier! Brancardier! Alt soldat îl ia în căreă și-l duce înapoi. Intrăm în pădure, atergăm nebunește printre copaci. Pe la mijlocul pădurii altă ploaie de gloanțe. Șrapnel. Se prăbuseau copaci, pârâiau ramurile. Sint că mă împiedic și cad lângă o rădăcină eșită din pământ. Vreau să mă ridic, nu pot. N-am simțit să mă fi atins vre-un glonte, credeam că m'am lovit de vre-un copac.

CUM TE-AM PIERDUT?

— SONET —

*Cum te-am pierdut icoana mea frumoasă!
Si sufletu-mi cui să se mai închine?
În jurul meu stau palide ruine
Din risipita sufletului casă.*

*Speranța risurilor de măi bine
Plutește în spre tine, neînțeleasă:
De greu de tot pe gândul meu apasă
Covara amintirilor senine.*

*Asupra mea privea tu o lasă
Si vezi cât mă-e de greu fără de tine;
Ce frământare-adâncă, dureroasă!*

*Perzându-te eu m'am pierdut pe mine!...
A sfințelor mele visări crâiasă.
Cine te strânge azi la peptu-i? Cine?*

Vasilescu-Portos

Îmi pipăesc saloie, sint căldură la mână, văd că e însângerată. Mă gândeam că poate mi-a intrat vre-un gândac în cizmă, fiindcă mă înțepa grozav. Dar și la picior mă lovisse o schijă de granată.

Toți țipau: Curțușe, ca țușe! Pe urmă a început să mă învalue o ceață parcă. Îmi ziceam că mor. Măcar de-aș ști că am învins. M'am țirît totuși lângă un copac bătrân. Acolo mă era un rănit. Sprijinindu-ne unul pe altul ne-am dus înapoi la șanțul cu cadavre și ne-am trântit în mijlocul lor. Tevarășul meu, un plutonier, a smulț de pe haina unui maior sârb mort o decorație și și-a infipt-o pe piept. Și el are un glonte în salc. În șanț tot auzeam: Brancardier, brancardier! Și câteva injurături românești. Peste o jumătate de oră vin doi soldați. Nu i-am văzut, doar am auzit: Iea pe domnul sublocotenent, eu până atunci văd care măl trăește. Pe urmă nu știu ce-a fost, dar acumă mă pomenesc iar în casa cea galbenă de unde am plecat înainte de-a trece Sava.

MARIA ADELAIDA
Marea ducesă de Luxemburg

Pentru orî-ce reclamațiunî sau schimbări de adrese, d-nii abonații sunt rugați a atășa și una din benzile cu care primesc ziarul «Universul Literar», contrar, reclamațiunea sau schimbarea de adresă nu vor fi rezolvate.

Vardistul

de I. C. VISARION

Fram la tușa Marghioala singur într-o oada. Auzii o duruială p'afară o fugă grăbită și apoi liniște. Mă uitai să văd ce a duduît așa și nu văzui nimic. Era seara târziu și felinarul stradei cădea tocmai în poarta tușei. Mă gândii că s'or fi strecurat în curte niscăiva pungași ca mai târziu noaptea să intră să ne jefuiască. Un sentiment straniu, o frică ne înțeleasă mă cuprinse de-a binele. Auzii vocea tușei:

— Ce-i aici domnule?... Ce-i casa mea?... Apoi o voce de femeie: „Nu sunt eu vinovată domnule, nu sunt!” Cu capul gol, așa cum mă aflam, mă repezii și eu afară unde auzeam șmotul.

Văzui viind din fundul curții, de la ușa pimniței, o țigăncușă Rada, un sergent de stradă, cu capul gol și roșu la față de parcă era mînjit cu sânge, un comisar și pe sora Radei, servitoare în curtea tușei.

— Măi ce s'o fi petrecut? mă întrebai eu nedumerit. Vedeam pe tușa speriată, pe Rada, pe Ioana, sora ei, pe vardist cu capul gol, și mă miram ce să fie. Se petrecea ceva straniu, neobișnuit și cu atîta repeziciune, că nu prindeam începutul acestei pricinî.

— Ce e? Ce e? dar nu mă răspundea nimeni. Comisarul ținea de mînică pe Rada, ea tremura, iar vardistul cu mîiniile la făclî. În cap, ofta și scîncea ca un om grozav de suferind.

Rada spuse iar:

— Nu sunt eu vinovată, domnule, nu sunt!... Hoțul ăsta de trei ani de când mă mîncăcă, că mi-e bărbat și că-i sunt nevastă...

— Minte domnule comisar, spuse și vardistul. Nu e nevasta mea, ce are cununii?

— Minte el domnule comisar, de trei ani de zile așa am fost eu bărbat cu nevastă. Avea grijă de venea în toate serile, după ce se suia boerii sus, îi dam mîncare, iar la capul lunei îi dam toată leafa ce mi-o dau boerii pe slugăria mea, ziceam că de, da și eu bărbatului să strîngă banii!

— Dă-mi-mie nevestică, ca să strîngem, să facem nuntă, să ne cununăm, să facem casă și eu îl credeam proasta de mine și acuși, ieri, l-am prins bine ha, cu alta, trăește și cu alta, spunînd că-i e tot nevastă și el tot bărbat!

— Nu e adevărat domnule comisar,

auzii pe vardist spunînd. Dar ea nu-l mai lăsă să spuie și începu iar: — Da domnule, uite hoțul ăsta, trei ani am slujit numai pentru el, că i-am dat regulat leafa ce-o luam și eu. Purtam rochiile, ghețe și cămăși dăruite de coconița și banii îi dam lui!... Băgasem eu de seamă de vreo lună de zile că el mai are și altele și l-am păzit mereu. Pe strada mea are șase bucătărese și patru fete în casă. Hoțul, pe la toate intră în bucătărie, mîncăcă și bea.

— Nu e adevărat domnule comisar, spuse iar vardistul

— Ba e adevărat, domnule comisar, ie adevărat.

L-am păzit mereu, până aseară, ce o fi o fi, am intrat în curtea unde intrase și el și am ascultat la geamuri. Hoțul, cu perdelile lăsate, mîncăca bucăli, pupa o sercafă de unguroaică și-i spunea tot ca mie: „nevestică, o să facem casă, o să ne cununăm”, și se jura, se jura hoțul, că nu mai are pe nimeni că ea îi e nevasta lui și îi e credincioasă... și el are încă alte cinci bucătărese și patru fete în casă.

— Nu ie adevărat domnule comisar, zăi dacă e adevărat minte! măi spuse iar vardistul.

— Tac! tu, îi vorbi pe urmă: se răsti comisarul la el. Vardistul țigă ea urmă:

— Și când i-am văzut că se pupă, mi-a fost neceaz, domnule comisar și am răcnit, am răcnit odată, de nu eșit și boerii și el, a rupt-o la tușă afară și s'a pitit! Unguroaica m'a făcut nebună și boerul d'acolo m'a dat afară din curte... Și astăseară hoțul, a venit iar la mine, zicea că să mă împacă... știa că peste trei zile mă leafa.

— Și aci se opri din spuse.

— Și?... o întrebă comisarul.

— N'am vrut și el a tăhărit să mă bată, și eu am fugit aici, că vrea să mă taie cu tesacu!...

— Nu e adevărat, domnule comisar...

— Cum nu e, mă?

— Păi nu e, spuse vardistul, că eu m'am dus pe la ea... așa... la vorbă. Și acolo... ea, că: „măi stai nițel”. Și eu am mai stat. Pe mașină avea o oală de tuci cu apă, că-i tot da zer să fiarbă.

Ei: „mă due Radă”.

Ea: „Măi stai Nicule” și-i da zer oali. Da eu credeam c'o fi vrând să facă ceva cu apa fiartă... Nu mă țiaa capu...

— Minte domnule comisar, zise Rada.

— Tac! tu! se resti comisarul la ea.

— Și eu: plec Radă... Ea: „măi stai Nicule”.

Și stătu și stătu, mi-era că vine vre-o inspectie și... vrusei să plec... „Doar nițel Nicule! Nu pot Padă! Ni țel... Nu pot!” și plecă, atunci odată apucă oala și o repezi spre mine. Eu închisei ochii.

Dumnezeu m'a învățat, că altfel mi-f opărea și pe ei! M'am pomenit fript... uite... și el începu să tragă pîrul din cap și să-l arate sibiționat în mână, îi curgea ca la găina opărită fulgii!...

— M'a opărit boerii domnule comisar! Obrajii vardistului erau roșii, nasul umflat bășic albe se ridica pe frunte și pe urechi.

— Bine mă, prostu dracului — începu comisarul — tu rumân, ce căuta! să te alegi d'o țigancă? N'o vorzi că e țigancă?

— Așa? făcu ea. Păi dacă sunt țigancă, de ce trei ani de zile mi-a mîncat leafa, ai? Dreptate e asta domnule comisar? Adică el să mă leafa mea, că e rumân, să mă înțică că-i sunt nevastă și să dea fuga la boanghenițe, că are șase bucătărese și patru fete în casă?...

— Bine fa, tu să-l opărești?

— Păi dacă spunea că de... eu, oi fi țigancă, și că lui îi e rușine să mă ducă în sat!... Atunci văzându-l că hoț e, și cum îl prinsesem și cu boanghenița... iacă așa... să se mai ducă la ele, să le ia de neveste.

— Ce-ai căutat la ea mă, prostule?
— Minte domnule comisar, mai zise vardistul.
— De ce ești prost? Ce-ai căutat la ea? Tu nu vezi că-i cu ochii și cu sprâncene?
— Vardistul puse capul în jos. Tăcuseră toți.
— Da eu cum rămân domnule comisar... leafa mea din trei ani s'o mănânce hoțul ăsta, cu șase buătăreșe și patru fete din casă?
— Tu nu l-ai opărit, ce mai vrei?
— Adică numai atât pentru trei ani de slujbă?
— Vrei mai mult?
— Adică să-mi mănânce leafa cu altele domnule comisar... Auuu!... să nu-l mai prinz pe la mine, că-l opăresc de tot... A avut el noroc că n'a fierit apa bine, că-i arătam eu...
Comisarul râdea și vardistul sta prost.

Tușa spuse comisarului.
— Dacă-i vorba de proces, răspund eu de ea, domnule comisar, vine mâine la secție, e soră cu servitoarea mea și m'a slujit și mie... Și de vrea vardistul judecată, păi i-o vom da, să vedem ce fel de nevaste are el de la care le înceasează lefurile.

— Mai preținzi mă ceva?
— Spui eu pe drum, zise vardistul.
— Păi s'o luăm la secție?
— Nu.
Comisarul răs, salută și porni umat de sergent, ce mergea cu capul gol.
— Unde ți-e capela? întrebă eu.
— Ie acolo în bucătărie — spuse ea — că eu dacă l'am opărit, el s'a repezit să mă prinză și eu am fugit, că mă făia... A uitat și capela și tot.
Rada s'a dus acas și am auzit că n'a mai chemat-o nimeni la secție...

Viața artistică și literară

Mactertink, distinsul scriitor mistic, în lucrarea sa, *Zei războiului*, spune următoarele:

Războiul a fost totdeauna pentru mințile omenești, un motiv de groaznică teamă, veșnic reînnoită. Foarte adesea, o mare parte din sforțările și invențiile omenești, au avut ca scop numai războiul. Și atunci operațiile războinice au reflectat, ca oglinzi diabolice, — de-a'n-dosele — progresul și civilizația umană.

Iar azi, lumea pare că se silește, ca pe măsură ce câștigă câte ceva deasupra forțelor necunoscute, să se plece tot mai mult războaielor.

Îndată ce am prins ceva din somnul aparent al naturii, — o licărire, un izvor de energie nouă, — devenim, dacă nu sclavi, dar desigur victimele acestei noi energii. Ne supunem, în loc să ne liberăm... Printre adversarii rebeli, cari ne înghesușc în tresăltarea instinctelor noastre rețe, — care ne întârziază cu câteva secole, cuceririle intelectuale, — sunt îndeosebi invențiile războiului...

Drama istorică națională, care a fost și este nu numai necesară pentru unitatea sufletească de cultură proprie românească, ci înseamnă în același timp și o manifestare integrată de cultură și disciplină artistică, a obținut în timpul din urmă, un început de înaltare și de îndemn pentru scriitorii români.

D. N. Iorga a dat la lumină, drama în 5 acte, *Constantin Brâncoveanu*.

Poate ca factură teatrală, lucrarea d-lui Iorga să nu țină seama de toate înfățișările moderniste teatrale.

Ca motive dramatice însă, ca desfășurare de psihologie unitară și mai ales ca frumusețe de stil și limbă, drama d-lui Iorga e neasemuit de frumoasă.

E lucru sigur, că foarte adesea lucrările de artă sunt înfășurate numai în eticheta de manifestări artistice.

E de cele mai multe ori nevoie, în

Scenă dela mobilizarea franceză.

epoci de reală și adânci revendicări economice și sociale, — ca lucrările de artă să aibă o viabilitate efectivă. Atunci, minunata artă, izolată și selectă pătrunde și la parte activă în serviciul frământărilor curente de opinie publică. În acest caz, arta se transformă în propovăduitoarea unor anume idei și sentimente.

De sigur și societatea și arta se folosesc deoptrivă de acest fel de manifestări. Societatea e ajutată să facă un pas mai departe prin prețiozitatea mijloacelor artistice. Artă, luând contact mai direct, prea direct, cu viața, devine de abis a intereselor vitale pentru societate, ia forțe noi, pentru viitoare selecționări și rafinamente.

Dar acestea ne-au fost sugerate de piesa în 4 acte „Crainul munților” de d. N. Soricu.

Bartolo

Scriitorii și ziariștii noștri — de acord și ei cel puțin acum — au redactat și semnat un protest împotriva barbariei dărâmării orașului Louvain, unul din cele mai vechi centre ale civilizației omenești și un adevărat templu de artă nepieritoare. Dacă Louvain a fost într-adevăr nimic, acest act de sălbătăcie a indignat, cu drept cuvânt, lumea cultă de pretutindeni pentru că dacă poți despăgubi averile și viețile omenești jertfite de croicul popor belgian, despăgubirea de război ori cât ar fi ele de mare, nu pot reda însă civilizației jignite monumentele de artă nepieritoare care împodobeau orașul Louvain până mai ieri.

Iată aci una din grozavele urmări ale războaielor care distrug tot ce veacurile de luminoasă cugetare au agonisit an cu an și zi cu zi pentru ca generațiile de mâine să admire din belșug izvoarele luminoase de ieri.

Pe noi gestul ziariștilor nu ne surprinde, dar al scriitorilor ne face să nădăjduim că rapsozii țării noastre n'au murit.

Onoare preseii și literaturii românești.

Viața războinică din zilele grele prin care trece omenirea întreagă a făcut să înceteze aproape de totu viața artistică și literară de pretutindeni. Scriitorii neamului și cântăreții noștri plămădesc de sigur creațiile înălțătoare care ne vor duce la isbândă neamul asemenea cântăreților vestiți, ca Theodor Kerner, cari au dus neamurile lor la isbândă prin cântecul lor.

De altfel, atitudinea de eroi a cântăreților noștri s'a văzut și în omérica luptă care s'a dat la Terasă acum două săptămâni, când amicul nostru Dragoslav s'a făcut celebru prin neutralitatea sa.

E foarte puțin probabil ca stagiunea Teatrului Național din Capitală să se deschidă la 4 Septembrie

a. c., de oarece nici primăria, nici ministerul instrucțiunii n'au vărsat încă subvențiunile lor.

Pe de altă parte timbrul teatrului e aproape de epuizare și seria nouă nu se mai poate confecționa în străinătate din pricina împrejurărilor anormale de azi.

Compania Radovic se va măști, în vederea stagiunii de iarnă, cu elemente noi și de valoare dintre artiștii reputați și elevii de la Conservator. Repertoriul promite să fie dintre cele mai alese.

Marea companie teatrală Maricora Voiculescu-Sturza Bulandra se anunță cu un admirabil personal artistic și repertoriu teatral. Reprezentațiile se vor da probabil, la Teatrul Liric.

Tablourile și operele de artă din Paris au fost adăpostite la un loc sigur așa că o eventuală desfășurare de război să nu atingă aceste neperitoare monumente de artă cu care Metropola luminei a fost împodobită de atâtea veacuri.

S'au luat toate măsurile de prevedere cu toate că la această eventualitate grozavă nici nu trebuie să ne gândim.

D. Nicolae Bălănescu, secretarul general de la domeniul, a scos de sub tipar conferința ținută de d-sa la Ateneu asupra marelui Cavour.

L. I.

Sacul cu glume

La teatrul Fenice, din Veneția se da prima reprezentație a operei *Traviata*. Mai mulți ofițeri austriaci oferiră lui Verdi un „vermut de onoare”. Veneratul, compozitor, tot atât de mare muzicant cât și de mare patriot, nu crezu că trebuie să refuze politețea ofițerilor străini. Ciocni deci paharul cu ei și le zise, drept mulțumire:

— Bun vermut!
— Da, bun, replică un ofițer, dar vom bea unul și mai bun, la anul, în Turin, făcând aluziune la războiul declarat cu Piemontul.

Făcură haz mare ceilalți oșteni ai Kaizerului de vorba camaradului lor, dar Verdi, cu glas blând, răspunse:

— La Turin?! Nu cred că Victor Emanuel e atâtea de bogat ca să poată trata cu vermut pe prizonierii săi!

Într-unul din romanele sale, Alexandru Dumas tatăl scrisese: „Simțit într-insul un gol dureros”.

Un amic cam pedant, făcu romanțierului observațiunea următoare:

— Iartă-mă, dar nu înțeleg și eu admit că ceva gol poate să fie dureros.

— Și cu toate acestea se poate,

răspunse zâmbind Dumas. Așa, da pildă, pe tine nu te-a durut niciodată capul?

Un misionar american se duse să catechizeze un sat indian.

— Pot să las aicea, fără pericol de a-l pierde, giământanul ăsta până ce m'oi întoarce dela predică? întrebă pe căpetenia unui trib.

— Da, răspunse indianul cu siguranță, poți să-l lași, căci n'avem pe aci prin prejur nici un alb.

Un pictor sta să trimeată un portret de femei la Expoziție. Un amic, văzând portretul, nu mai știe cum să-l laude.

— Foarte frumos, ca execuțiune, bine înțeles, că încolo!... Ce dracu ți-a venit să alegi un model așa de urât?

— E mama! îngână artistul.

— Mama d-tale? O, iartă-mă! zice cel lalt confuziat. În adevăr, ar fi trebuit să bag de seamă aceasta numai deocă, căci semănați ca două picături de apă.

Amicul Sugăcescu, după un prânz foarte mult udat de băutură, a pornit târziu pe bulevardul universității clătănându-se pe picioare. Se lovește de un copac și se oprește nimit. Apoi pornește înainte, pacciasă linie și se lovește iar de copacul care armează. La al treilea stete definitiv pe loc și, prindu-și capul între mâini, începu să plângă.

— Vai, vai, perdut sunt fără de speranță într-o pădure vergină!

Un pungaș e recomandat de cineva unui avocat meșter să-l apere. Cu să-și creeze subiect de pledat, istețului om de legi îi veni în gând combinația următoare:

— Ia ascultă, măi băete, trebuie să îți creiăm precedente bune, și anume un trecut onorabil. Iacă ce e la mână asta de 5 lei, du-te cu-nea la secție și spune că ai găsit-o lașu acolo și adu-mi recepșia.

Imprieinatul face ce i-a spus avocatul și-și aduce recepșia, pe care acesta o băgă în buzunar.

La ziua înfățișării, avocatul, după un discurs strălucit, conchide astfel:

— Am aci, d-lor judecători, un document care probează că, săptămâna trecută, clientul meu nu s'a codit să ducă la poliție o monedă de 5 franci pe care a găsit-o pe stradă. E un act decisiv de onestitate...

— Mă iartă, d-le avocat, zice prezidențiu după ce examină recepșia, este vorba de un franc, nu de cincăi.

— De cincăi, d-le prezident, de cincăi, sunt sigur de cifră.

— E așa, cum vă spu eu, repetă prezidențiu, numai de un franc.

Recepșia, în adevăr, alesta primirea unui franc; avocatul o pusese în buzunar fără s'o citească.

Acuzatul fu achitat, pentru că avocatul isteț isbutise să înșel pe judecători, dar fusese înșelat și el de clientul lui și mai isteț.

Pentru cititorii româniului „Sub tei”

Dintr-o greșală de paginatie, nu s'a pus în numărul trecut sfârșitul romanului „Sub tei”.

Iată acel sfârșit:

Și poate că mă binecuvintează și pe mine dansa, căci i-am executat ultimile dorinți, și am iubit-o mult: toată viața mea a fost a ei.

Sper că în ziua când, și eu, voi muri, ea va veni să-mi ia sufletul pentru a-l duce acolo unde este al său, și unde voi găsi de asemenea pe fratele meu: totți trei, noi, ne-am iubit prea mult pentru a nu fi reuniți în sânul Domnului.

București - Ierusalim

NOTE DE CALĂTORIE

DE

— V. MESTUGEAN —

— URMARE —

XXII

MOSCHEIA LUI OMAR

sau

Haram-ech-Cherif (Incinta sacră)

Monumentul cel mai important din Ierusalim este moscheia lui Omar. De altfel, chiar în lumea întreagă, puține sunt monumentele care să egaleze în măreție moscheia aceasta clădită pe locul unde odinioară a fost templul lui Solomon.

Ierusalimul e construit pe coastele a patru munți și anume: Acra, Sion, Bezatha și Moriah.

Pe platforma vastă din culmea muntelui Moriah, transformată într-o esplanadă de o suprafață de aproape 500 m. p., se înalță acest edificiu aproape fantastic.

Esplanada are un aspect trist și desolat. Intre lespezii mari de marmoră care o acoperă crește iarba și florii de câmp ca într'un loc părăsit.

Șase porticuri, cu arcade și coloane de marmoră de o rară frumusețe, conduc pe un platoș, în mijlocul cărui scipește la razele solare un edificiu din poavești de culoarea cerului.

Edificiul este de formă octogonală și are o cupolă bine proporționată și elegantă.

Suntem în fața moscheii califului Omar.

Pereții exteriori al monumentului sunt acoperiți de plăci de porțelan împodobite cu flori și ici colo se văd tot în porțelan inscripții arabe luate din versetele Coranului.

Imbrăcămintea aceasta de faianță a moscheii este de un efect încântător.

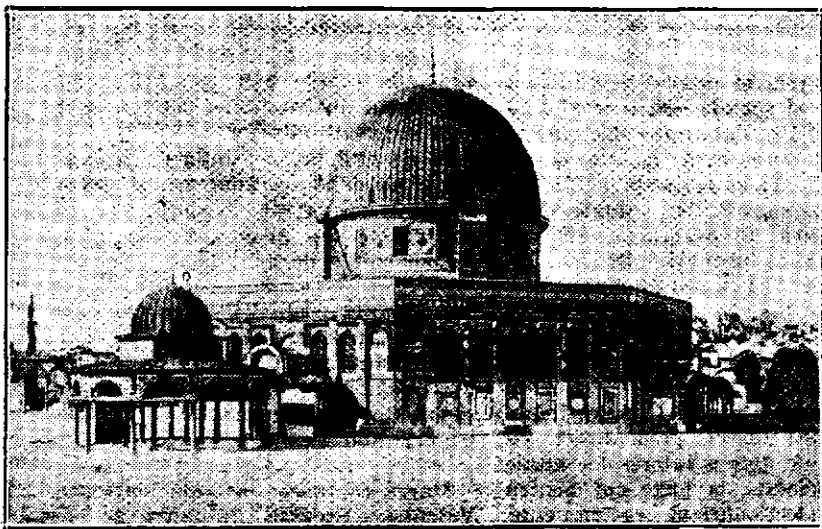
Prin culoarea albastră care domină se văd reflexe ușoare de rubin și smarald. Ansamblul îți face impresia unui giuvacr.

Alături de corpul principal al moscheii, se vede un cheosc, a cărui cupolă e susținută de coloane de marmoră de culori variate, sculptate în diferite stiluri.

Despre chioscul acesta se zice, cu drept cuvânt, că formează el singur un muzeu, deoarece reprezintă întreaga artă arhitectonică a trecutului sub toate manifestările ei.

Interiorul moscheii lui Omar e de o bogăție și de o eleganță care te uimește și te lasă în extaz.

Primul lucru care te impresionează e dublul șir de colonade de marmoră, una octogonală și a doua circulară. Fiecare coloană este un monolit antic și se deosebește de celelalte atât ca culoare cât și ca ornamentație și sculptură.

Moscheia lui Omar

Sunt admirabile coloanele roșii de porfir și cele verzi ca smaraldul.

Dela ferestrele clădirii, așezate sus, în apropiere de cupolă, se revarsă o lumină dulce.

Lumina aceasta, trecând prin vitrourele împodobite cu flori, adevărate capo-d'opere, dobândește o nuanță specială de un farmec indescritibil. Jocul acestei lumini care se strecoară prin particulele de sticlă în sute de culori, este de un efect surprinzător mai ales când sînt închise ușile moscheii.

În moscheia lui Omar te simți transportat într'o lume din basme. Contempli fără să te sature, mozaicurile care împodobesc pereții și plafondul, mozaicuri pe care, în primul moment, le e drept niște covoare scumpe aplicate pe pereți.

Nu te sature privind-le căci nici o figură nu se aseamănă cu cealaltă.

La fiecare aruncătură de ochi vezi ceva nou, un alt produs al genului omenesc. Iar ansamblul tuturor acestor colonade și mozaicuri e tot ce poate fi mai perfect ca artă și-ți dă o desfătare sufletească neobicinuită.

În mijlocul edificiului, după dublul șir de colonade, se mai vede un dublu șir de grilaje, unul de bronz, iar celalt de lemn.

În mijlocul celui de al doilea grilaj se răsfață o stâncă negricioasă, goală, ondulată, care e vârful muntelui Moriah.

E stâncă sfântă

Tot luxul acesta extraordinar e în cinstea acestei stânci, care, în golciunea ei, parcă pare rușinată de fastul ce o înconjoară.

Moscheia are patru uși mari, de bronz, cari rămân vecinic deschise și sunt păzite de hogi cu peri albi. Una din aceste uși are denumirea de Poarta Paradisului.

Pe când e și prietenul Cornică căscăm gura la toate frumusețile acestea neînchipuite, un hoga mai tânăr, un adevărat pehlivan, cu turban verde, se apropie de noi și, într'o franțuzească stricată, ne propune să

— Ei bine.

— Ei bine, când vor dispărea și cuiele acestea, va fi sfârșitul lumii; cei drepti vor trece pe aci drept în Paradis.

— Și când vor dispărea cuiele acestea?

— Vezi, asta nu se știe; și acum puteți să-mi dați un bacșiș.

Dădui mucalitului de hoga o piesă de cinci plăști pe care o primi zâmbind și adăogă: „Sunteți spălați de toate păcatele d-voastre”.

Frumoasă baie pentru un preț atât de modest!

Eșim din moschee încântați sau mai bine zis extaziați sub impresia celor văzute.

Platforma e deșartă și tăcută. În jurul ei se ridică numeroase construcții mici, în stil arab, numite *mastaba*, cari servesc de locașuri de rugăciune și de locuințe pentru un număr considerabil de hogi.

Pe vasta esplanadă nu se văd decât ici colo câțiva chiparoși, așa încât, lipsită de plantații, esplanada e inundată de o lumină orbitoare.

După această descriere succintă a moscheii lui Omar, înainte de a trece mai departe, să arătăm în câteva cuvinte însemnătatea istorică a acestui monument faimos al Ierusalimului.

David a cucerit Ierusalimul în anul 1048 înainte de Christos, învingând pe Iebusei și stabilindu-și reședința pe muntele Sion, leagănul evreimeii.

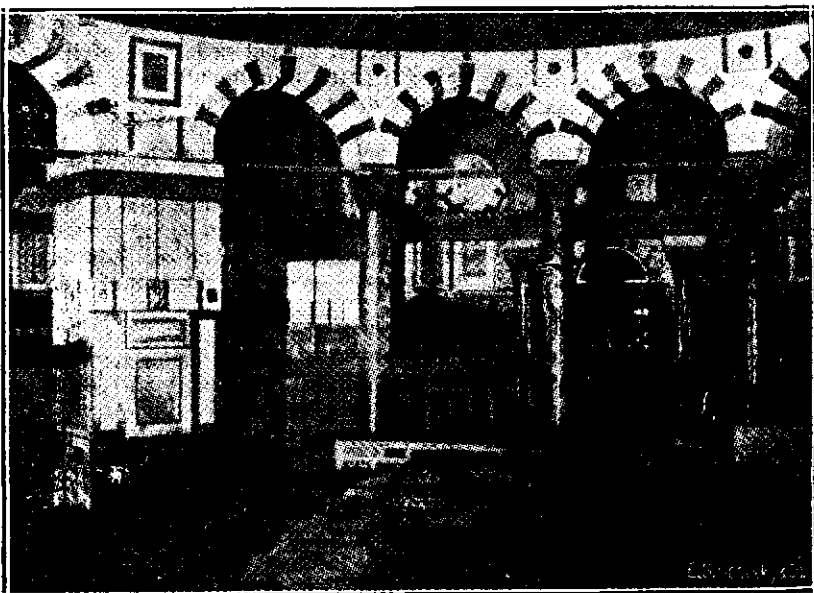
În anul 1017 (înainte de Chr.) David, procedând la numărarea

ne arate intrarea în Paradis.

Primum bucuros.

Conduși de hoga, pășim pe covoarele scumpe aruncate pe jos și ne oprim în pragul așa zisei Porți a Paradisului.

Hogea se așază jos și ne atrage atenția asupra unei pietre de o suprafață mai mică de un metru pătrat.

Interiorul moscheii cu stâncă sacră

Pe această piatră se vedeau câteva capete de cuie, înconjurate de niște găurele din cari, probabil cuiele fuseseră scoase.

Priveam, nedumeriți, nepuțând pricepe nimic.

În fine, hoga ne explică:

— Aci, ne spuse el, cu vocea solemnă, erau pe vremuri 16 cuie din cari, după cum vedeți, unele au dispărut. Mai rămân aceste trei cuie și jumătate.

poporului său, fu aspru pedepsit de Iehova, care, trimițându-și ingerul, ucise 70.000 de persoane.

Ingerul urma să intre în Ierusalim spre a-și continua masacrul, când brațul său ucigaș fu oprit de Cel-de-Sus. David, spre a-și exprima recunoștința către Iehova, ridică un altar pentru olocauste și sacrificii în punctul unde încetase măcelul. Acest punct ar fi culmea muntelui Mo-

ria. Iată dar de unde începe însemnătatea biblică a acestui punct. Unii, și în deosebi musulmanii, susțin că tot pe vârful acesta Abraham a voit să înjunghie pe fiul său Isaac, în urma poruncii lui Iehova.

După moartea lui David, fiul său Solomon construiește pe acest loc un palat și un templu mare. Aceasta se întâmplă în anul 480 dela ieșirea fiilor lui Israel din pământul Egiptului.

În cartea I a Regilor (cap. 6) se află o descriere amănunțită a acestui templu zidit de Solomon în cinstea lui Iehova. „Pe reții casei pe dinăuntru erau îmbrăcați de cedru dela pardoseala casei până la acoperișul ei. Și Solomon a acoperit casa pe dinăuntru cu aur curat și întinse lanțuri de aur dinaintea oracolului și-l acoperi cu aur. Acoperi cu aur și tot altarul ce era înaintea oracolului. Și înăuntrul oracolului făcu doi cherubimi de lemn de oliv. Și puse pe cherubimi în fundul cel mai dinăuntru al casei; și se întinseră aripele cherubimilor așa, că aripa unuia atingea de un perete și aripa celuilalt cherubim atingea celălalt perete. Și arieele lor se atingeau între ele în mijlocul casei. Și acoperi și pe cherubimi cu aur“.

După cum se vede, Templul lui Solomon era o splendoare.

Templul se compunea din două părți: Sfânta și Sfânta Sfințelor.

În fața primei părți era un vestibul, la intrarea căruia se vedeau doi stâlpi. Stâlpul din dreapta îl numi lochinul, iar pe cel din stânga Boazul. Și pe capitelul Stâlpilor erau chipuri de crin.

Templul acesta fu distrus și reconstruit în neînumărate rânduri de către arabi, filistenii și egiptenii.

Ezechia restaură templul care însă fu distrus din nou de către Nabuchodonosor, regele Babiloniei. Acesta, nu numai că jefui templul, dar duse în robie mulți de evrei. O revoltă a evreilor rămași în Ierusalim înfuriă atât de mult pe babilonenii încât acestia dărară orașul în bună parte și incendiară templul.

Evreii, întorcându-se din exil, reclădiră orașul și templul, și se bucurară un timp de liniște. Dar în anii 175—164 (înainte de Chr.) Antiochus Epifan, revenind din Egipt, jefui templul.

În cele din urmă interveniri romanii. Pompei asedia Ierusalimul, îl cuceri și ucise 12.000 evrei cari îi opuseseră o rezistență disperată. Generalul roman, spre marea desolare a evreilor, intră în Sfânta Sfințelor dar nu-și însuși tezaurele, pe cari le ridică mai târziu Crasus. În anul 39 (înainte de Chr.)

se urcă pe tronul Iudeei Erod cel-Mare, care înfrumuseță orașul, își construiește un somptuos palat, ridică fortăreața Antonia și reclădi templul.

Abia trecuseră cinsprezece ani dela terminarea lucrărilor somptuosului templu, când fu adus acolo, spre a fi prezentat Domnului, un Prunc născut la Betleem.

Bătrânul Simeon, primindu-l din brațele mamei spre a-l binecuvânta, recunoscă în el pe Mesia, iar profeteasa Ana salută Pruncul ca pe Mântuitorul lui Israel.

Știm din Evanghelie că Isus, fiind încă copil de doisprezece ani, predică în acest templu, stârnind admirația bătrânilor și învățaților. Tot aci, plimbându-se mai târziu cu apostolii săi, îi învăța preceptele divine și le vorbea de împărăția cerurilor. Aci, Isus a iertat pe femeia păcătoasă, și a lăudat ofranda văduvei care își dăduse ultima lăscăie. Și tot din acest templu, Isus, intrând în Ierusalim în ziua Floriilor, a dat afară pe toți cari vindeau și cumpărau în sanctuar, și a răsturnat mesele schinfbătorilor și scaunele celor cari vindeau porumbei.

În zadar s'a aruncat el în mijlocul soldaților săi poruncindu-le să nu distrugă templul. Nimeni nu voia să-l asculte.

În cumplita învâlmășeală, un soldat roman asvârli în templu, printr'o fereastră aurită, un stâlp aprins. Imediat, Sanctuarul fu cuprins la rândul de flăcările mistuitoare, cari îl transformară într'un morman de ruine fumegânde.

Incinta Templului era acoperită de cadavrele miilor de luptători evrei.

Peste o jumătate de veac, evreii scuturară pentru un scurt timp jugul romanilor, cuceriră Ierusalimul și voia să reclădească Templul. Iulius Sever îi pedepsi, însă, cu asprime, și-i scoase cu totul afară din Ierusalim, interzicându-le accesul în oraș.

Sub Adrian, Ierusalimul deveni o cetate romană și, după cum spuserăm în altă parte, primi denumirea de *Cilena Capitolina*. Pe locul Templului lui Solomon și al lui Erod se ridică un templu în cinstea lui Jupiter.

Constantin cel-Mare a dărară templul acesta păgân, înălțând la Golgota Biserica Sf. Mormânt.

Din dispreț pentru evrei, creș-

Până acum vre-a două decenii, creștinilor le era cu desăvârșire interzis să viziteze moscheea. Nu puteau intra în moschee de cât creștinii de seamă, și numai în virtutea unui firman împărătesc. Moscheea era așa de strașnic păzită de o legiune întreagă de hogi fanatici, în cât își riscau viața chiar acei dintre creștinii cari îndrăzneau să se apropie de moschee. Acum însă, moravurile s'au mai îndulcit.

Creștinii pot să viziteze moscheia cu autorizația guvernatorului orașului și chiar prin simpla recomandare a vreunui ghid mai influent, care știe să facă uz de bacșiș.

De ce *Haram-ech Cherif* este un loc atât de sacru pentru musulmanii?

Pentru că sub această stâncă se află puțul sufletelor; pentru că această stâncă este așezată pe un palmier ud de un rău al Paradisului; pentru că aci s'a rugat Mohamed și a declarat că o rugăciune la stâncă face cât o mie în altă parte; tot de pe stâncă accasta Mohamed s'a înălțat la cer călare.

Se mai spune că stâncă, la sosirea lui Omar, a vorbit saluțând pe calif. În fine, tot pe această stâncă își va așeza D-zeu tronul la judecata din urmă.

Iată, deci, atâtea tradiții, care mai de care mai extravagantă, și cari fac din moscheia lui Omar, localul cel mai sfânt al islamismului, după Meca.

(Va urma).

Haram ech-Cherif

Dar nenorocirile templului acestuia nu se sfârșiră aci. De altfel, Isus profetizase nenorocirile viitoare spunând într'o zi apostolilor săi: „Adevăr zic vouă, nu va fi lăsată aci piatră pe piatră care nu va fi despiciată“.

Catastrofa se întâmplă în anul 70 după Christos. Titu, împăratul romanilor, cuceri Ierusalimul precum și Templul, după crâncene bătălii în cari evreii pieriră cu miile.

Fortăreața Antonia și toate edificiile somptuoase clădite de Erod au fost distruse. Ierusalimul întreg era în flăcări. Legiunile romane, înfuriate, distrugău tot ce le eșea în cale. În turbarea lor soldații romani n'au cruțat nici templul.

Titu, fermecat de frumusețea acestei clădiri, a voit să o cruțeze, dar i-a fost cu neputință.

tinii transformară locul templului în gunoie,

Califul Omar cucerind Ierusalimul în 637, găsi lucrurile în această stare și dete poruncă să se curețe vasta incintă.

Moscheia însă a fost construită, după spusele istoricilor arabi, de către Abd-el-Melik în 691 și restaurată și înfrumusețată de succesorii săi.

Moscheia aceasta aparține un moment și Cruciaților cari după ce cuceriră orașul, în 1099, transformară moscheia în biserică, așezând altarul pe Stâncă cea sfântă.

Odată cu ocuparea Palestinei de către turci, monumentul a trecut definitiv în posesia religiei musulmane.

Moscheea lui Omar după Meca, este locul cel mai sfânt al musulmanilor.

TOAMNA

Sub cer de sum
Se zbat în drum
Copacii goi
Iar dedesupt:
Covor de fol
Din ramuri rupt
De vânt și ploii.

Și 'n vânt e-un cor
Venit din zări:
El cântă 'n sbor
Cu 'nduioșări
De si bemol,
De sol minor:
Un cânt-simbol
Un imn-delir
Într'un decor
De cimitir.

De zile 'n șir,
Prin aer brun,
Trec lacrimi reci;
E-un plâns nebun,
O jale grea
Și par'ed-ar vrea
Să plouă 'n vece.

Pe drum când trec, —
De timpuriu, —
Nu poți să vezi
Un suflet viu:
E-altă pustiu
Că te 'nfiore
Și te 'ntristezi
Și-ai vrea să mori.

E. Maw

Salvatore Farina

Valetul de Pică

I
La vârsta de 22 de ani, Donato e un frumos tânăr oacheș. Știe să tragă cu sabia și cu pistolul; știe să călărească bine, să treacă prin stratele Milanului ca o săgeată pe bicicletă; și mai știe, la nevoie, să umble și pe jos fără să-și scrintească picioarele. La vârsta de 22 de ani, Donato, cu toată molima orașului în care trăiește de câțiva ani, a rămas fiu și frate iubitor, ciustește căruntețea bătrânului său tată și nu-și închipuiește că poate să fie pe lume ceva mai drag decât capul bălăii al surorii sale.

Și iată pentru ce bătrânul Norberto și tinerica Mariuccia, în acea seară caldă de Iulie, lasă să le fure adierea vântului, fără să prindă de veste, suspinele ce le scapă din piept: Donato trebuie să plece de lângă ei; Donato trebuie să părăsească, încă odată, casa părintească din Romano, în Brianza, ca să se întoarcă la cursurile severe ale Școlii de aplicație și la nevinnovatele desfășurări ale Velocelei-Club din Milano.

Și nu numai aceea intristeză pe cele două suflete bune; ele au luat de seamă că Donato, în cele trei zile, petrecute cu ele, a fost căzut pe gânduri mai mult decât oricând.

Negreșit a mai și zâmbit el, câte odată, dar cu zâmbete de aceluia scurte și trecătoare, cu zâmbete care abia se arată pe buze și repede se șterg fără să lase vre-o urmă. Uneori iarăși a mai înșirat el câteva vorbe, i s-au aprins obraji îngălbeniți, i-au strălucit ochii, dar odată a amuțit și a întunecat la față, a intrat în odăița lui ori s'a dus afară din casă, și acolo, când s'a crezut că nu e văzut de nimeni, a rămas nemișcat multă vreme cu ochii pieruți în pământ.

Mariuccia și tatăl îl spionară în războașana și altul. De douăzeci de ori se întâlneau amândoi în fața lui Donato viind de pe drumuri deosebite, și atunci tatăl s'a curat puțin să se uite la un copăcel, Mariuccia s'a plecat să culegă o floare, ca să lase vreme tânărului să-și deschidă feța în lumina unui suris amăgitor.

Supicarea, care a putut să se tie după Donato într'un chip mai firesc, văzuse, cu puțin mai înainte, pe frate-său cu capul între mâini. O bucată de vreme își oprise răsuflarea și simțise cum i se umfla inima, de mâhnire. Dar, ne mai putându-se stăpâni, isbucise într'un plâns care s'îl lise pe Donato să-și descopere feța udată de lacrimi. Detese fuga la ea, se luaseră în brațe, își ștergeau pe față lacrimile până ce fata, ridicându-și obrazul fraged, își puse în ochi o întrebare.

Donato se prefăcu, se plecă să ridice în sus o dalie pe care o culcase la pământ vântul, apoi se porni la vorbă, făcu pe soru-să să admire amfiteatrul albăstrui al munților depărtați, se încercă să găsească motive vesele și, găsind unul, îl dezvoltă cu a tăcută amănunte câte nu avea de udne și dea și spuse o mulțime de parascovenii de care răse mai mult ca întotdeauna, așa ca doar-doar să facă pe copilă să ridice și ea. Dar după ce-și isprăvisse svicolirea prin care cătase să-și dea o putere ce n'o avea, citi împede în ochii ei ațelși întrebare ca și mai înainte:

— De ce plângem?

— Uite, sunt un prost, zise el atunci, mi-e rușine de mine însuși. Plângem, da, plângem, căci mi-e frică să mă prezint la examene; un îngâmfat ca mine trebuie să se umilească așa cum m'am umilit eu acum. Pot să-ți mărturisesc ție că: Velocelei-Club, călăria și alte petreceri de fotbal acesta n'au făcut să-mi îngheț studiile de mecanică și

de construcții și acumă mă bat ca peștele pe uscat.

Și, ca și cum i se infățișa de data asta mai netedă și mai neagră închipuirea nenorocirii sale, se intrerupse și nu mai zise nici un cuvânt.

Tăcu și Mariuccia, căci zări pe tatăl lor venind de departe.

Donato, la vederea bătrânului, se prefăcu vesel, trecu mâinele peste ochi ca să-și șteargă orice urmă de lacrimi, se răsuci ca o roată de artifiții care nu lua foc, își dete silințele desarte, și'n cele din urmă isbuti să scape o schintee de haz... iar apoi se stinse. Și ca să nu mai stea înaintea duioasii îngrijiri a acelei fețe senine de bătrân, numai sbărcituri și dragoste, se învârti în tocuri ca pe o țigăniță și se duse cu capul plecat să ia o pictoriță pe care o asvârli pe drum ca și cum ar fi vrut să-și facă de joc.

Și iată pentru ce bătrânul și Mariuccia, rămași singuri, se uită la creștele Alpilor scăldate încă de soare, la valea Lambrului cu povârnișurile ei verzi întunecate, simt în acel ceas trist un neastâmpăr plin de frică și nu prind de veste că adierea vântului le fură suspinele ce le scapă din piept.

— Frumoasă seară! zise Norberto.

— Frumoasă! îi răspunse Mariuccia.

Și bătrânul se gândește că fetiței trebuie să-i fi spus Donato principiul mării lui, și fata își zice că de sigur tatăl trebuie să știe ce viață ducea Donato la Milan și ce i se va fi întâmplat.

Tac tot.

Razele soarelui coboară peste cele din urmă vărfuri ale Resegonului și se pierd în spațiul albastru, umbrele se îndesesc în prejur, clopotele bisericilor de prin sate își răspund din depărtare și aripele negre ale lilieciilor trec ca o umbră în lumina îngălbenită a amurgului.

— O să plece mâine Donato? întrebă fata.

— Da, mâine...

— Bănuiesc! Este grija de examene.

— Ți-a spus el?

— Da.

— Am scrisori de pe la profesorii lui; n'are de ce să se teamă; e studios, sărguitor, își vede de școală.

— Și cu mecanica s'a îndeletnicit în deajuns?

— Și cu mecanica.

Mariuccia, cu toată neștiința ceva, iar tatăl, care ar vrea să aște de la fată fără să o descoase prea mult și să-și deserte bănușii, nu știe cum să facă.

— Nu ți-a mai spus altceva nimic Donato? întrebă el în cele din urmă luând la braț pe fiica și îndreptându-se cu ea spre casă.

— Nu, nimic.

Mariuccia, cu toată neștiința celor 16 ani ai ei împliniți, glăciise ce voia să zică tată-său, și de aceea adăuse în gânduri:

— Mă gândisem și eu la... altceva! Dar, dacă ar fi fost îndrăgostit, mă s'ar fi destăinuit el mie!

Peste două ore după aceea, Mariuccia și bătrânul își poșteau noaptea bună cu câte o sărutare. Fiecare din ei trebuiau să treacă pe din naintea ușii întredeschisă a odăii lui Donato.

— Noapte bună!

— Noapte bună!

Și la glasul argintiu al fetiței, și la vorba tremurată a bătrânului, Donato răspunse isbind în prag ca să sărute obrazele scumpulor lui, apoi se întoarse iar în odă, se închise și ascultă pașii lor depărtați. Și când nu mai auzi nimic decât orăcăitul răgusit al broaștelor și tîrșitul greșilor de prin iarbă, se rezimă de fereastră și-și adănci privirile departe în întunecare.

II

Noaptea este întunecoasă; pământul și cerul se amestecă în bezna nemărginită, din care se desfac, mai negri, câți-va nori cari călătoresc singurateci, și bălăriile și copacii care ia înfățișare de nălucii uriașe. Adierea vântului murmură prin frunze și leagănă cuiburile atârinate de crăci ale pasărilor și ale insectelor.

La ce se gândește Donato cu fruntea fierbinte ascunsă între mâini?

Nu se gândește, ci aiurează.

E iarăși copil de 6 ani, îi place să se joace cu mingia, cu cercul, a învățat pe din afară versuri pe care le spune stând între genunchii tatălui său, se ridică în vârful picioarelor ca să vadă pe soru-sa mai mică în leagăn, nu știe încă ce e lumea, nu se înfioarează de necunoscutele ce-i pregătește algebra vieții.

Își grăbește însă viitorul cu dorința, a cuprins de nerăbdare pentru întâzierile care-i țin pe loc, are un ideal înaintea ochilor săi: să se vadă în vârsta de 20 de ani! Ah, vrajă nespusă a acestui cuvânt!

Iată-l crescut, iată-l dus la școală, aplecat cu ochii pe cărțile care luminează mintea; a auzit spuiindu-se că tată-său nu e bogat, că muncește ca să trăiască, că se trudește hucuros, în vârsta sa apropiată bătrână, ca să-i dea lui educație și să strângă zestre pentru Mariuccia. O, da, trebuie să se gândească la Mariuccia. Acuma Donato știe algebra, geometria... Mariuccia va avea zestre!

Și vine o zi veselă. Donato află că nu sunt așa de săraci precum se zicea, căci au o casă la țară, în care tatăl, acumă când i-a albit părul, se va duce să se odihnească cu mititica. Donato va rămâne singur în oraș și va munci să-și pregătească viitorul.

A făgăduit scumpulor lui, s'a legat cât e el însuși că o să se dea cu totul studiului. Tovarășii lui au pălărele și femeile, el nu are nici bănturi, nici amururi de lux. În lucru îl ispitește. Nu ochii aneții ai femeiușilor năzuoroase, nici licăririle rubinie ale sticlelor pline, ci altceva: să sboare ca o săgeată prin stratele Milanului, să salte în galop c'un murg care mânâncă foc, prin împrejurimile orașului, — acestea îl ispitesc, în sfârșit, la vârsta de 20 de ani, are cineva dreptul să spue că numai mecanica nu-i ajunge.

Dar nu în deșert Donato a fost martor al cuminței economii a tatălui; asvârliindu-și din gură țigăile care-l costa o sumă de bani, o să umble și el cu velocipedul ori călare pe un cal frumos. Negreșit că ar putea să pue deoparte banii aceia pentru zestre Mariucciei, dar, în sfârșit, la vârsta de 20 de ani, spunea și de voastră, poate să fie de ajuns numai mecanica? Și apoi acumă e student, dar când o fi inginer?

Și, oh, frumoasele castele clădite cu închipuirea doritoare, castele din care nu lipsesc nici castelanul cărunț, nici drăguța castelană bălană! Dar: un demon suflă peste acele vedenii sfinte, castelele se risipesc și castelanii rămân pe drumuri mai săraci de cât întâi.

O clipă a surlberat toată visurile frumoase, o oră de destrăbălare a putut mai mult de cât doăzeci de ani de dragoste, căci în zadar își mai întoarse ochii acumă, ruina ei a adus-o.

Iată postavul verde al mesii de joc, iată grămizile de aur care-ți dau ameteala și prima punere la joc plină de dorință și cea din urmă făcută cu o mână în tremur și o mulțime de sentimente joase în inimă, și miș de idei vinovate în cap, și într-o pornire de mânie în privra celui care câștigă, în privra lui însuși, în privra soartei, în privra lui D-zeu... încă o punere la joc dăsnădăjduită de bani care nu sunt ai săi!

— Ai pierdut! Iarăși și mereu ai pierdut!

Donato își ridică capul din

palme și-și cufundă privirile în întunerecul brăzdat, din când în când, de cercurile de foc ale licuriciilor și de dira schintetoare a stelelor ce cad. Nu mai auză adierea vântului care-i șoptește numele printre frunzele salcâmlor din gard și ale ulmilor din vale; miș de închipuirii i se învârtesc pe dinaintea ochilor, mai întâi lămurite, apoi din ce în ce mai șterse; apoi i se pare că aerul nopții îi atinge fruntea cu o mângăere răcoroasă, i se pare că doarme, i se pare că viscăză.

Acuma s'a luminat de ziua, a venit dimineața aducătoare de gânduri bune, și unul îi rămâne lui Donato. Se scoală, dă fuga la odăia bătrânului, bate încet la ușă, intră, se aruncă în brațele tatălui său și-i stropește perii cărunți cu lacrimi amare.

— Să știi, tată, că eu nu mai sunt vrednic de ține: am jucat, am pierdut și ah, în deșert am rugat pe Dumnezeu să-mi cîrmă firul vieții.

Și, în sufletul bătrânului, cuvintele din urmă sterg impresiunea celor dintâi. Bietul tată răspunde cu o sărutare și nu găsește nici un cuvânt cu care să-l certe. Oțărî mute îi ridică o clipă pieptul, apoi strânge capul fiului pe inimă și-i zice cu o blândete care pătrunde mai adânc în sufletul vinovatului decât orice muștrare:

— Cât?

— Cinci mii de lei.

Un moment de tăcere, în care bătrânul se gândește, iar Donato își ascunde capul desnădăjduit între mâini.

— Cinci mii de lei, zice Norberto, e mult pentru noi. Dar nu mai plînge, căci cu lacrimile nu poți să îndreptezi nimic. O să vindem o parte din casă și din grădina; chiar vecinul m'a și rugat pentru asta, o să-i îndeplinim astfel o dorință pe care de mult o are... Mariuccia o să mai aștepte încă vreo câțiva ani se va mărita după ce tu vei fi câștigat atâta ca să-ți împlinești la loc zestrea stîrbită și, dacă o fi nevoce, mă voi întoarce iar în oraș să-mi iau slujba părăsită; de vreme ce sunt sănătos și mă simt încă în puteri!

Ah Donato, se simte esit din mînti la auzul acelor cuvinte blânde, la mângăerea duioasă, la glasul tremurat al unui bătrân iubit care privește vina fiului ca o lovitură nedreaptă a soartei. Sare odată în picioare, își șterge fața udată de lacrimi, se uită împrejur... O, mai bine așa: era numai un vis!

În singur în odăița lui, rezimat de fereastră care dă în cămăria întunecată; nălucile negre din vale clatină din cap, iar broaștele își urmează cocertul lor răgusit, oprindu-se, din când în când să asculte un alt cor care le răsună de departe.

S'a gândit mult, căci sunt multe zile de când se gândește întruna; la ce să se mai învârtăscă iarăși în aceleași închipuirii! Nu, nu va avea curajul să verse în acea inimă de tată o asemenea grijă dureroasă, nu va avea curajul să privească seninătatea acelor fețe iubite nîmîcîndu-se la un cuvânt al lui. Mai bine să moară!

(Va urma).

